

RESOLUCIÓ

INTERVENCIÓ DEL SÍNDIC DE GREUGES DAVANT DELS ABUSOS SEXUALS A INFANTS I ADOLESCENTS ATEOS EN L'ÀMBIT DE L'ESGLÉSIA CATÒLICA

8 de febrer de 2019

1. LA FUNCIÓ DEL SÍNDIC EN LA LLUITA CONTRA L'ABÚS SEXUAL INFANTIL

D'acord amb l'article 78 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, el Síndic de Greuges té l'encàrrec de defensar els drets de les persones davant de qualsevol vulneració dels seus drets.

La Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de l'infant de 1989 i la normativa vigent en matèria d'infància reconeixen a infants i adolescents el dret a ser protegits de qualsevol forma de violència, inclòs l'abús sexual, i el deure dels poders públics d'adoptar mesures perquè aquesta protecció sigui efectiva.

El Protocol marc d'actuacions en casos d'abusos sexuals i altres maltractaments greus a menors de 2006 defineix el maltractament sexual com "aquella situació en la qual un infant o adolescent és utilitzat per satisfer els desitjos sexuals de l'adult, ja sigui presenciant o participant en activitats sexuals que violen els tabús socials i legals de la societat i que ell no comprèn o per a les quals no està preparat d'acord amb el seu desenvolupament i que, per tant, no hi pot donar el consentiment (incest, violació, tocaments, seducció verbal, masturbació en presència d'un menor, pornografia, etc.)".

A través de les queixes i actuacions individuals, i també en els successius informes anuals presentats al Parlament, aquesta institució ha recordat a les administracions públiques que els infants tenen dret a ser protegits de qualsevol forma de violència física o psicològica, i que els poders públics tenen l'obligació d'assegurar el respecte d'aquest dret mitjançant l'establiment de mecanismes per combatre el maltractament infantil.

L'Observació general número 13 de la Convenció és especialment rellevant per l'èmfasi reiterat que posa en l'obligació de l'Estat d'assumir les seves obligacions per al compliment d'aquest article i d'adoptar mesures de prevenció primària, mecanismes de supervisió dels establiments i serveis d'atenció als infants, per prevenir i eliminar qualsevol forma de violència envers els infants, inclosa la negligència en la cobertura de les seves necessitats.

En aquesta observació, es fa menció específica de la protecció dels infants que es troben en espais atesos per "institucions religioses i llocs de culte".

2. INVISIBILITAT DE L'ABÚS SEXUAL INFANTIL

Tot i que no hi ha un coneixement precís sobre la prevalença real d'aquest maltractament, les dades constaten que hi ha una infradetecció del fenomen i un impacte reduït dels serveis que s'ocupen de protegir i atendre els infants davant d'aquest tipus de maltractament sobre el conjunt d'infants realment afectats per l'abús sexual

L'abús sexual, com en general la violència exercida envers els infants, constitueix un fenomen que es manté sovint ocult i que presenta enormes dificultats per ser detectat. La violència sexual, especialment contra infants i adolescents, encara és objecte d'ocultació fins i tot per les mateixes víctimes perquè afecta l'esfera més íntima de la persona, i també per la por de l'escàndol i del rebuig familiar i social.

Aquesta invisibilitat del maltractament infantil ha estat denunciada explícitament pel Síndic en els informes sobre els drets de l'infant que presenta anualment i en l'*Informe extraordinari sobre l'abús sexual infantil*, de 2016.

En les darreres setmanes, s'ha tornat a evidenciar l'ocultació i la invisibilitat d'aquestes situacions amb greu afectació en la vida dels infants, amb l'existència de diverses denúncies de persones que van ser víctimes d'abusos sexuals en el passat, quan eren infants, en institucions i centres de l'Església catòlica, coneguts suposadament pels seus superiors, sense que aquests abusos fossin posats en coneixement de les autoritats corresponents ni es fessin actuacions per determinar l'existència d'altres infants afectats.

El Comitè de Drets de l'Infant, en les observacions finals sobre el Segon informe periòdic de la Santa Seu del 2014, ha fet recomanacions sobre la necessitat d'investigar tots els casos en institucions catòliques i denunciar-los a les autoritats civils. El Comitè es va fer ressò expressament de l'anomalia existent, ja que "a causa d'un codi de silenci imposat a tots els membres del clergat sota pena d'excomunió, els casos d'abús sexual d'infants pràcticament mai no s'han denunciat a les autoritats encarregades de fer complir la llei dels països en què es van cometre els delictes".

3. CORRESPONSABILITAT DE TOTES LES ADMINISTRACIONS I ESPECIAL ATENCIÓ EN ÀMBITS ON HI HA RELACIONS DE PODER

3.1. El Síndic considera que, si bé la lluita contra l'abús sexual infantil és transversal i afecta totes les administracions i entitats civils o religioses, el lideratge efectiu de les polítiques i de les mesures de protecció de la infància i l'adolescència correspon al departament que té atribuïda la protecció de la infància i al Departament d'Ensenyament, en tant que l'escola és un dels principals espais de la vida dels infants.

3.2. Cal prestar una atenció especial als establiments de l'Església catòlica, atesa la pròpia estructura jeràrquica i de prevalença que generen les relacions de poder amb marcada superioritat moral dels adults que exerceixen funcions

en relació amb els infants que atenen, tant en l'àmbit pròpiament eclesiàstic, com en establiments de lleure i educatiu de titularitat de l'Església catòlica.

3.3. Amb relació als fets denunciats, fins ara l'Església catòlica ha tingut una actitud poc transparent, i fins i tot alguns responsables eclesiàstics han fet algunes manifestacions que minimitzen la gravetat dels fets, situació que el Síndic condemna de manera absoluta, amb tolerància zero.

El Comitè de Drets de l'Infant, en les observacions finals esmentades més amunt, va recordar a la Santa Seu que, en ratificar la Convenció dels drets de l'infant, va assumir el compromís d'aplicar-la no només dins del territori de l'Estat de la Ciutat del Vaticà, sinó també, en qualitat de poder suprem de l'Església catòlica, a tot el món, als particulars i a les institucions subjectes a la seva autoritat.

4. INVESTIGACIÓ I SUPERVISIÓ PER PART DEL SÍNDIC DE GREUGES: CREACIÓ D'UNA COMISSIÓ INDEPENDENT I EXTERNA PRESIDIDA PEL SÍNDIC

4.1. Primeres demandes d'informació

El Síndic s'ha adreçat al Govern, a l'Abadia de Montserrat i a les conferències episcopals a Catalunya. S'ha reunit amb l'abat de Montserrat i està pendent de properes reunions amb els responsables episcopals.

El Síndic també s'ha adreçat al departament que té l'encàrrec específic de protecció de la infància i ampliarà les demandes d'informació adreçant-se al Departament d'Ensenyament, per les darreres informacions sorgides amb relació a aquest àmbit.

4.2. Transparència i col·laboració

El Síndic planteja que cal anar a fons en totes aquestes qüestions i insta totes les parts implicades a facilitar-li totes les informacions.

En exercici de les seves funcions com a defensor dels drets dels infants, demana de manera específica a les autoritats de l'Església catòlica que cooperin amb la investigació, tot facilitant al Síndic les informacions més precises i necessàries que afectin drets. Així mateix els demana que activament s'adrecin a les persones que han estat ateses als mateixos espais i que, per altres denúncies, hagin estat en contacte amb persones respecte de les quals hi ha hagut o hi ha indicis d'abús sexual infantil.

També demana tota informació sobre les previsions establertes per fer front a aquest tipus d'abusos i el balanç de la seva efectivitat, a partir de la suposada formació i alerta dels responsables a cada entitat i espai religiós on es podrien produir.

4.3. Acollida i recepció de tots els casos al Síndic de Greuges

En la seva funció de defensa de drets, i a partir de la més estricta confidencialitat, com determina la Llei del Síndic, se subratlla la possibilitat de tota persona d'adreçar-se al Síndic amb informacions, dades i queixes sobre possibles vulneracions de drets, en aquests casos de vulneracions dels drets dels infants a partir de possibles abusos sexuals.

Tots els canals d'accés al Síndic estan oberts i disposats en aquest sentit, tant per a l'acollida com per a l'orientació i l'elaboració de relats sòlids que permetin arribar, si s'escau, a conclusions i recomanacions per a la dilucidació dels fets, per a l'assumpció de responsabilitats i per a propostes de reparació.

4.4. Comissió independent impulsada pel Síndic de Greuges

El Síndic de Greuges crearà una comissió independent i interdisciplinària, que presidirà, com a garant de drets a Catalunya, amb participació d'experts reconeguts en la matèria. Aquesta comissió tindrà l'objectiu de col·laborar i assessorar al Síndic en els treballs d'investigació sobre els abusos sexuals a infants i adolescents en institucions catòliques a Catalunya.

El Síndic també treballarà amb les administracions corresponents en cadascun dels àmbits i matèries per obtenir les informacions i ajuts necessaris per als objectius descrits.

5. ASSUMPCIÓ DE RESPONSABILITATS

Les persones que han comés abusos i els responsables que n'han estat encobridors han d'assumir responsabilitats en els diferents ordres. Així, al marge de les que es puguin derivar en l'àmbit canònic, els membres de l'Església catòlica han de respondre en els àmbits civils i penals que corresponguin. El Síndic treballarà des de la perspectiva de la protecció dels infants amb l'objectiu de millorar els instruments de prevenció, detecció, intervenció i tractament de l'abús sexual infantil.

El Síndic remetrà al Ministeri Fiscal la informació amb relació a fets que puguin constituir delictes.

6. PREVENCIÓ, FORMACIÓ I PROTOCOLS

Les actuacions del Síndic, amb la col·laboració i l'assessorament de la comissió independent, han de servir per esclarir els fets i millorar els instruments existents per a la lluita contra l'abús sexual infantil, amb l'objectiu essencial de difondre i recomanar fortament les bones pràctiques necessàries per prevenir els abusos.

Les tasques del Síndic s'adreçaran molt especialment a presentar elements d'un possible protocol i de programes de formació per garantir que arreu dels establiments religiosos on hi hagi activitats amb infants es pugui prevenir i

combatre qualsevol intent d'abús o atemptat als drets bàsics. En aquest sentit, proposarà mesures de seguiment i de balanç per contribuir a erradicar aquests atemptats a drets.

7. REPARACIÓ

Els treballs de la comissió també es dirigiran a dissenyar i proposar accions i polítiques de reparació a les víctimes dels abusos i d'ajut a la superació dels fets per part de les persones afectades.

8. SENSIBILITZACIÓ

El Síndic reitera que cal dur a terme campanyes de sensibilització adreçades a la ciutadania i als sectors professionals de l'administració i les entitats, civils i religioses que atenen a infants, i també facilitar informació als infants, assequible i adequada a la seva edat, i elaborar materials específics adreçats als infants i adolescents perquè aprenguin a reconèixer determinades accions i s'hi puguin oposar i denunciar-ho.